

СТРАЖА

СЛОБОДОУМНИ ОРГАН ЈАВНОГ МИШЉЕЊА

ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА 1092

Издаје сваки дан у 6 ч. пре подне

ТЕЛЕФОН ШТАМПАРИЈЕ 1092

Адреса за телеграме:
 „СТРАЖА“ — БЕОГРАД
 Претплата за Србију
 на пошти:
 на годину дин. 12.—
 „ шест месеци „ 6.—
 „ три месеца „ 3.—
 „ један месец „ 1.—
 Претплата за иностранство
 на пошти:
 на годину дин. 30.—
 „ шест месеци „ 15.—
 „ три месеца „ 7.50

Ако победи Тројни Споразум?

Ни европска па ни наша штампа није се још занимала питањем о последицама рата т.ј. о утицају последица рата на цивилизацију и културу. Како би те последице утицале на човечанство — и ако оно подноси толике жртве — ако би победио Тројни Споразум и обратно, ако би победио Тројни Војнички Савез: Немачка, Аустро-Угарска и Турска.

Да ли је за човечанство и цивилизацију боље да победи Тројни Споразум или Тројни Војнички Савез? Да би се створила једна тачна перспектива о томе, потребно је, да се претходно упознамо са извесним фактима, на основу којих можемо да заснавамо своје мишљење. Познато је свима нама, да је Немачка помоћу своје жуте штампе ширила у народу машту о руском деспотизму, а готово сви листови имали су сталне рубрике о руском тероризму, „Local Anzeiger“ и „Berliner Morgen Post“, били су у том погледу најбезобразнији и најдрскији, својим пенализмом и полтронством они су отишли толико далеко да су се истичали као највећи руски патриоти лијући крокодилске сузе за руским народом, који стење под јармом руског деспотизма.

И док је њихова штампа вршила ту гаду и одвратну улогу, дотле се званична Немачка на челу Цара Вилхелма, занимала шпијунажом којом приликом је издала лажан пасош једном руском јеврејану, који је тада живео у Берлину у предграђу Шенебергу. Тај јеврејин имао је нарочиту мисију: да у Русији обиђе све тврђаве и помоћу створа планове од истих, да испита стање руске војске.

Срећа је хтела те је овај јеврејин, добивши све фалсификоване исправе, отишао предходно социјалистичком адвокату Карлу Липкнехту и поверивши му ову ствар, питао га је за савет. Тада је „Форвартс“ централни орган социјалистичке странке, донео на уводном месту чланак: „Пруска срамота — државна бука“ а између стубаца, као круну тога нељалства, они су донели фотографске снимке тих државних фалсификованих путних исправа. Пок. Август Бебел, вођ немачких социјалиста, упутио је истога дана интерпелацију о томе у Рајхстагу, на државног

канцлера кнеза Билова. Баш у том времену руски цар је предлагао хашкој конференцији разоружање војске. То питање прихватило су владе Француске и Енглеске које су чак израдиле у том смислу и план. То значи да је још онда Тројни Споразум ишао искрено на то, да се човечанству створе што бољи услови за живот, а ови се могу створити и само тако ако се структура државног организма свих европских држава из основа измени. Са изменом државног организма, морао би се у првом реду унаштити и немачки милитаризам. А на место овог поједни завојевани народи, као што је Пољска у Немачкој добила би своју самосталност. Елзашани и Лотринђани били би слободни као и провинције Шлезвиг Холштајн. Са ослобођењем ових народа које су немци завојевали, престала би свака даља политичка трвења и трзавице међу народима.

Дакле, Тројни Споразум је увек пледирао и радио на општем добру. Цео биланс рада Тројног Споразума показивао је најбољу вољу за миром и цивилизацијом он се за то у истини и бори и он мора победити јер заступа праведну ствар.

Међутим Немачка је целог века радила на снажењу милитаризма да помоћу овог, извојје економску гревласт а с њом и завојевање туђих народа.

Доследна овој својој идеји она је с Белијом почела да је приволи у дело. А сад је бацила око и на Холандију.

СКИЦЕ

Разлика је ту.

Ја вам кажем, госпођице, рекох једној својој познаници, овим швабама није баш лако“.

„А зашто? Шта им оскудева?“

„Што не могу мирно да спавају. Ето, например ми кад спавамо, затварамо уста, али они затворе само једно око, а друго морају да држе отворено. Ми можемо да легнемо мирне душе, јер нам је савест чиста, али онеме који зазире, који се нечега плаши, тај не може мирно да се преда у наручја богу Морфеју.“

Сиротински реони

Данас доносимо поделу Београда на сиротинске реони и припадајуће улице у њима, где ће се почевши од сутра издавати нове листе за исплату сиротинске помоћи.

Међутим идућа исплата општине помоћи извршиће се опет 20 децембра у Општини Макензијева улица, само ће се издавање и проверавање листа вршити у доле означеним реонима:

1. РЕОН

Седиште овог реона је у Општини Макензијева ул. Овоме реону припадају ове улице:

Светосавска, Зорина, Охридска, Авалска, Катасићева, Малајничка, Муганова, Соколска, Мачванска, Драголевска, Лаудонова, Дубљанска, Браничевска, Шуматовска, Небојшине, Хаџи-Милентијева, Рудничка, Бокељска, Златиборска, Орловска, Московска, Вардарска, Крушедолска, Чубурска-Граничарска, Приштинска и остале новопросечене улице.

II

Седиште реона је у основној школи до Треће Београдске Гимназије а улице су ове:

Ресавска, Студеничка, краља Милутина, Београдска, Проте Матеје, Даничићева, Смиљанићева, Зорина, Молеорова, Кочина, Баба-Влашићева, Курсулина, Невесињска, Мутан ва, Которска Новозарска, Браће Недића, Кумановска, Копачичка, Мокролушка, Сташка, Трска, Млатишумина, Синђелићева, Кичевска, Милошевска, Хаџи Рувимова, Поперска, Понаревана, Нишка Војвођанска, Крунска, Његушевска, Мишарска и остале новопросечене улице.

III реон

Седиште овог реона је у основној школи (палилулској) — на углу Далматинске и Таковске улице, а улице су ове:

Мајор-Илићева, Јасеничка, Бушина, Ратарска, Битољска, Београдска, Далматинска, Таковска, Кнез-Милетина, Војводе Добрица, Васочка Главашева, Кнез Даниловић, Старине Новака, Мирочка, Владетина, Ивњковачка, Гробљанска, Видина, Приморска, Бистричка, Захумска, Расиска, Војводе Анђелка и остале новопросечене улице.

IV реон

Седиште овог реона је у основној школи на западној врачар Ресавска улица.

Кнез Михајлов Венац, Карађорђева, Косанчићев Венац, Рајићева, Краља Петра, Иван бегова, Трговачка, Богојављенска, Задарска, Сребрничка, Грачаничка, Кнез Лазарева, Чубрина, Вука Караџића, Топлички Венац, Обилићев Венац, Царице Милице, Космајска, Јакшићева, Ускочка, Кнегиње Љубице, Фрушкогорска, Ловћенска, Црногорска, Јаворска, Травничка, Краљевића Марка, Поп Лукина, Бранкова, Југ Богданова, Стрмачка, Рељина, Сремска, Зелени Венац, Мостарска, Херцеговачка, Железничка, Босанска, Каменичка, Личанска, Ломинска, Краљице Наталије, Пизиренска, Пајсијева, Балканска, Девојачка, Дворска, Немањина, Станична, Моравска, Сарајевска, Кнез Милошева, Ресавска, Студеничка, Краља Милутина, Делиградска, Катићева, Његушева, Бирчанинова, Војводе Милека, Милоша Поцеца, Вишеградска, Дурмиторска, Дринска и остале новопросечене улице.

5 реон

Седиште овог реона је у

Основној школи, Дечанска ул. Овоме реону припадају ове улице:

Кнез Михајлов Венац, Љубићска, Цар Урошева, Краља Петра, Ускочка, Вука Караџића, Чика Љубина, Кнегиње Љубице, Узун-Миркова, Чарапићева, Коларчкова, Скопљанска, Дечанска, Косовска, Влајковића Сокача, Гундулићева, Бугарчићево Сокача, Светогорска Хиландарска Кондина, Цетињска, Кнез Милетина, Видинска, Дринчићева, Зетска, Скадарска, Змајева, Баштованска, Македонска Позоришна, Доситијева, Добрачина, Капетан Мишинска, Вишњићева, Цар Душанова, Страхинића Бана, Господар Јованова, Господар Јевремова, Змаја од Ноћаја, Симиња, Југовићева, Банатска, Книћавинова, Дубровачка; Скендербегова Високог Стевана Принца Јевђиња, Јеврејска, Деспот Ђурђева Солунска, Драчка, Бачванска, Дунавска и остале новопросечене улице.

Заробљеничка агентура

— Последњи завод за ратне заробљенике. — Огроман посао. — 500 чиновника. — 10.000 писама дневно. — 17.000 заробљеника се допичују са својима. —

Једна дама из Берлина, која је посетила Међународну Информациону Агенцију за ратне заробљенике и интернирана лица у Женеви нише у „Бунду“ ово:

Аад је буквуо рат међународни одбор Црвеног Крста, чије је седиште у Женеви, обрзовао је агенцију, која има да служи омогућавању саобраћаја између ратних заробљеника и њихових породица.

Идеја о уређењу такве агенције постала је још 1907 године у Хагу, а 1912 год. о њој је говорено и у Вашингтону. Али тада још нико није ни слутио, да ће она тако брзо ступити у — живот. Агенција је у самом почетку била смештена у скромне просторије и Атинангј улици.

Али одмах у почетку почетку почела је стизати чатава бујица писама, те се простије показаше веома скречне. А и досадашњи персонал није могао да отачаза посао. Зато се агенција већ после неколико дана преселила једну обрчну палату. Али и ова се показала као сувише мала и тада град Женева уступи просторије Ротовог Музеја. Последњих дана узета је још једна зграда — школа, у којој неуморно ради око 60 учитеља и учитељица.

У агенцији је запослено око 500 добровољаца; њих 50, већином дама, пишу на писаћим машинама. Им и велики број занатлија, а нарочито тишлера, који из дана у дан раде преграде за писма као и рафови.

Трошкови око издржавања персонала, како он служи бесплатно огромно су велики трошкови на огрев и послугу и осветлење. У једној доста усно намештеној соби налази се канцеларија председника интернационалног одбора „Црвеног Крста“ саветника народног већа Густан Андора. Он је неуморан. У њега не налазимо само вољу и енергију, да се посвети својој задаћи, него и времена за савлађивање свога посла, а нарочито за примање безбројних странака, које у густим масама стоје пред његовим врагима. Све те људе, управо ту масу прима он са највећом љубазношћу.

Средна дворана, највећа по простору раскошно је осветљена и по њој су размештени столови. Ту се врши цензура на писмама и дописним картама. Код прођу кроз ову собу и пошто добију прописне жигове, писма и карте пакује се у омање

свежљеве и међу их у поштанске џакове.

Колико је тих писама тешко је рећи. Било је дана када је број пристиглих писама промашао [29.000 комада. Сада се тај број спустио на 10.000 карти писама или де пеша.

Такође је велики број усмених извештавања. Има људи који долазе и питају за ситнице. Да би се и они задовољили председник и је ставио неколико чиновника на расположење, који им дају обавештења од сваке врсте.

Немам ни времена ни простора да вас проведем кроз сваку просторију. Споменут ћу само још то, да се у приватној згради налази дивно уређено књиговодство у коме ради неколико душа. И овде је огроман посао јер дневно ствже преко 6000 франака а један део новца сав стоји у одвојеној благајници, док се атресант нађе.

А пакети? Они и не долазе овамо. Она се потешно отпављају а има их преко хиљаду на дан.

Садражај и стих кореспонденције показује највећу разноликоса. Очи оних, који та писма читају често у сузама орошена. Какав страх, зебња, какви боли се често садржавају у писмима.

Има људи који мало имаду појма о писању писма и овако одприлике завршавају своја писма примите моје многопоштване и англипатичне поздраве. Али се највише грешу у насловима: Драга и добра госпођо Црвени Крст, или, Господину Адору, посланику Црв. Крста (или опет неком генералу, министру официру Црвеног Крста, па чак и свештенику Црвеног Крста.

Број заробљеника који се помоћу ове агенције дописују са својима достиже 17.000

Ови мали понатци врло су непотпуни, али ипак пружају лепу слику о корисном раду што се врши у Женеви.

Док рат крваво пустоши толике земље, док се народи десеткују, дотле се цела Швајцарска посветила једном узвишеном послу.

Ратничка пошта

— Изјава захвалности —

Ево већ 15 дана како се налазимо на лечењу у овдашњој болници која се налази у згради основне школе. Чим смо дошли са бојиште још на овдашњој железничкој станици (еше нас дочекало мноштво света, што је нас Ваљевце и Шапчане веома дирнуло. Унапред велико хвала овдашњом управнику болнице г-ну Др. Ј. Панајотовићу који се за све нас очински старао да нам помоћ укажу и ране што пре ублажи.

Величко хвала и г-ђама Василији Пет, Стојановића учитељици, г-ђи Маргити Швабићки, г-ђи Јоли Младеновићки, г-ђици Христијан Младеновићевој, г-ђици Радојки Милованићевој и Даранки Гојковићевој.

У име свију рањеника собе бр. 14.

Каплар Милушин Пандуровић.

Рањеничка пошта

Живко Илић, војник 18 пук, 2. чета 2. бат. 1 поз. извештава свога оца Благоја да се налази у Пароту у 4. резервној колоници.

Одведени у ропство

Наста: Секулић, служ. народне банке, стар 52. оставио жену.

Алиimpiје Пржић, стар 17 година. Оставио брата.

Петар Гложанац, стар 40 год. оставио жену и двоје деце.

Никола Бојановић, стар 17 година.

Светозар Димчоглић, службеник поште, оставио породицу.

Пошто ћемо редовно доносити у листу имена оних лица, која су од стране Аустријанаца одведена, то молимо њихове породице и ближе познанике да нам достављају имена ових.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Продаја коња

На дан 16 тек. месеца у 8 часова пре полне пред кафаном „Мали Балкан“ на тркалишту, има се извршити продаја неспособних заплених коња и ждребаца“.

Два динара кило хлеба

Данас је у Београду продавана векна белог хлеба, од 250 грама за 0,50 динара. Што значи да цео хлеб од 1 кг. стаје 2 динара.

Далеко смо отерали!

„Руски Цар“

Ресторација и пивница „Руски Цар“ отворена је и ако је ово отворање скопчано неколико годинама, Г. Влајко Радовић постарио се за добро пиће, јело и услугу те ће публика као и пре бити увек добро услужена.

Хлеба а не дувана

Један београдски лист у свом јучерашњем броју тражи од Управе Монопола да што пре пошаље у Београд дувач, који је потребан грађанству. Слажемо се са овим али држимо да се у Београд пре треба послати брашно, шећер, со, гас и остале животне намирнице.

Дуван је последња брига.

Пажња

Моли се она г-ђа код које је Драгољуб Савић доселио кућне ствари да се картом јави Драгољубовом оцу Савићу Босанска улица 12.

Умољава се она жена и дете, који су бежали испред аустријске извиднице од Белог Потока и Торлака за Београд са мојим стварима, да исте донесу у апотеку г. Михла, брсанска ул. бр. 8. где ће добити пристојну награду. Тако исто моле се и она два господина, што су се возила истим колима да ми јаве шта је са осталим стварима нашта ћу им исказати благодаран.

Н. Радојковић

Лом код Аустријанаца

Суспендовање главнокомандујућег

У Букурешт је стигла поверљива вест аустријском посланику, да је главнокомандујући ерцхерцог Фридрих, који је пре неколико дана унапређен за Фелдцајгсмајстера, суспендован са положаја главнокомандујућег.

Као разлог за ово наводе се његови неуспеси последњих дана на бојишту, а нарочито пораз на јужном ратишту, где је Аустријска војска претрпела такав пораз какав до данас није ни једна војска.

Са њиме је смењен и командант јужне војске Поћорек са свима вишим командујућим официрима.

За главнокомандујућег постављен је ерцхерцог Салватор, који има генералски чин у коњици!

Интересантно је да ово суспендовање долази одмах после састанка ерцхерцога Фридриха са царом Виљемом. У добро обавештеним круговима говорило се још тада, да су цар Виљем и начелник Штаба генерал Хинденбург чинили тешке замерке ерцхерцогу и његовом начелнику конгратау од Хенцендорфа,

Котор

— Англо-француска флота још увек бомбардује —

ЦЕТИЊЕ, 8. децембра.

Неколико покушаја аустријске морнарице, да се дохвати мора, и да побегне у Полу пропала су. Услед силне ватре са англо-француских лађа, које стоје укотвљене пред самим уласком у пристаниште и мотре на сваки корак непријатељске флоте. Један француски хидроаероплан летео је дуго над самом вароши у којој влада крајње очајање, пошто је животних намирница нестало. Већи број грађанства напустио је варош и п вукао се дубље у земљу.

Холандија

— Дванајести час... —

Лондон 12. децембра.

Холандска војска је сва на окупу. Пре три дана у целој земљи по гарнизонима војска је положила заклетву краљици на верност.

У овдашњим покитичким круговима верују да ће Холандија ући у акцију. Становништво са југоисточне границе евакуисано је. Целу је границу госела војска. Флота је такође на окупу а под пуном паром чека на заповест да се придружи енглеској флоти.

ФЕЉТОН

Писмо из бурета

Аустријанци су због њихове „културе“ за време њихова бављења оставили толико материјала да се то не може лако исписати.

Ја сам, као што већ знате, за време Аустријанца становао у „најугоднијим“ становима као: одаку, каналу и т. д. Али, сад тек сазнајем да ја нисам сам имао та о „добре“ станове имало их је и таквих који су имали још горе.

Један мој пријатељ, који је читао у листу моје доживљаје из одака, дошао је у редакцију и саопштио ми је како је једна госпођа, за време Аустријанаца, становала у бурету!

— Тхе — рекох му, какав

ли је то стан? А како је тек ту становала?

— Како? питаше ме.

— То је тек вештина.

Јадна ли му је то вештина кад мора да станује у бурету, премишљао сам.

— Ето како. То је једно повеће буре у које је она обично хватала кишницу. На средини и с једне и с друге стране направљене су рупе за чепове, које су у овом критичном моменту служиле као прозори. Но то и нису биле рупе већ рупетине.

Једна од ових рупа, била је стално отворена због проветравања а друга, отворана је по потреби службе. „Врата“ на бурету — једно од обадва данцета. — била су утврђена помоћу једног експера тако, да се оно данце могло померати горе и доле.

Кад падне мрак, госпођа се увуче унутра, натрашке као рак с ногама напред а с ру-

кама мери да јој глава не стрчи на поље. Кад се увери да јој глава не стрчи, она онда лупне песницом о зид бурета и поклопац падне — врата се затворе. —

— Па може ли да спава унутра, питао сам зачуђено.

— Може, ђаволску матер! По целу ноћ мора да ради гимнастику. Час опружи ноге час их скупи, час отвори заклопац час га затвори. Или виши пута у ноћ намести буре из хоризонталног у вертикални положај колико да што више прекрати време. Ето тако је она спавала.

— Једне ноћи, прича ми та госпођа, прошло ми је четрдесет дана. Неко је сигурно показао Аустријанцима, да у нашој авлији има сена и сламе, па се скрхаше читава вод ту у двориште.

Мацари, убио их Бог да Бог да, почеше да ларме. Мало затим луише на врата од

моје собе кад им се нико не јави они почеше да тумарају по дворишту и кујни. Ја сам била у бурету у хоризонталном правцу. Један од њих седе на буре заповедајући оним осталим да покупе сву сламу и сено што је било у шупи. Скоро читав сат врзачи су се око оне шупетине, а онај на бурету, љуљкао се као на каквој љуљашци, (а да се не би ваљућио, морала сам по такту да крећем буре. Сто знојева пробили су ме док нису отишли.

Па и није ми било тако тешко док сам њега љуљкала али сам се бојала да не каже и оним другим па да ми њих целу ноћ љуљам или да не запале буре. Хвала Богу, ипак срећно сам прошла.

— Тек што сам изишла из бурета да се мало одморим у кревету чујем на један пут кораке и ларму. Убрзани навучем сукињу а повр-

ове палето па се завучем по нова у буре. Дрхтала сам као прут не знајући шта сад опет траже. Лупаше на врата неколико пута, па кад се нико не јави, пренеше лупњаву на прозор а мало затим отворише бајонетима врата. Муваше се по соби и кујни и најзад изађоше напоље.

Полако подигнем поклопац извири напоље видећи да никог нема извучем се из бурета и уђох у кућу. Ништа! само су ми смотали свс тегле са слатком, дигли ми неколико јастука, 2 јоргана и душек па отишли. Да бог да мртви легли на то убио вас Бог да Бог да. Само кад сам ја о тала жива завршила је она.

Пратплата на „Стражу“ стаје један динар месечно.